PROTECȚIA DREPTURILOR COPIILOR ÎN CONFLICTELE ARMATE CONTEMPORANE

ZAHARIA, Virginia
doctor în drept, conferențiar universitar,
Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0000-0002-4822-026X
virginica.zaharia@yahoo.com

Rezumat: *Protecția drepturilor copilului în contextul conflictelor armate reprezintă una dintre cele mai sensibile teme ale dreptului internațional contemporan, dominată de un paradox fundamental: deși cadrul normativ devine tot mai complex și mai sofisticat, copiii sunt expuși unor forme de violență din ce în ce mai grave. Articolul explorează reglementările esențiale oferite de dreptul internațional umanitar și de Convenția ONU privind Drepturile Copilului, analizând aplicarea lor practică în conflicte armate actuale precum Ucraina, Siria și Fâșia Gaza. Cercetarea include analiza jurisprudenței Curții Penale Internaționale, în special cauza Lubanga, care a consacrat recrutarea minorilor ca act constitutiv de crimă de război. Sunt investigate, de asemenea, mecanismele ONU de monitorizare și intervenție, inclusiv Mecanismul de Raportare privind Copiii și Conflictele Armate. Concluziile evidențiază existența unui decalaj profund între protecția normativă și realitate, subliniind necesitatea consolidării responsabilității internaționale, a justiției penale internaționale și a mecanismelor preventive de protecție a copilului.*
Cuvinte-cheie: *copil, conflict armat, drept internațional, crimă de război, protecție umanitară, ONU.*

PROTECTION OF CHILDREN'S RIGHTS IN CONTEMPORARY ARMED CONFLICTS

Abstract: *The protection of children affected by armed conflict represents one of the most sensitive issues of contemporary international law, marked by a fundamental paradox: although the normative framework becomes increasingly sophisticated, children remain exposed to extreme violence, exploitation, and structural vulnerability. The article explores the essential regulations provided by international humanitarian law and the UN Convention on the Rights of the Child, examining their practical implementation in current armed conflicts such as those in Ukraine, Syria, and the Gaza Strip. The research includes an analysis of the jurisprudence of the International Criminal Court, particularly the Lubanga case, which established the recruitment of minors as a constitutive act of war crime. The study also investigates UN monitoring and intervention mechanisms, including the Monitoring and Reporting Mechanism on Children and Armed Conflict. The conclusions highlight a profound gap between normative protection and reality, emphasizing the need to strengthen international accountability, international criminal justice, and preventive mechanisms for child protection.*
Keywords: *child, armed conflict, international law, war crime, humanitarian protection, UN.*

Introducere.

În ultimele două decenii, conflictele armate au evoluat din punct de vedere structural, transformând copiii din victime colaterale în ținte sau instrumente strategice ale războiului. Recrutarea forțată, deportările, violența sexuală, foametea indusă și atacurile asupra infrastructurii educaționale sunt practici care subminează statutul special de protecție al minorilor [7]. Deși dreptul internațional consacră un regim special de protecție pentru copii, aplicarea acestuia rămâne inconsistentă. Scopul acestui studiu este analiza critică a sistemului internațional de protecție a copiilor în conflictele armate.

Metodologie.

Metodologia utilizată în cadrul acestui studiu este interdisciplinară și se bazează pe îmbinarea analizei juridice cu instrumente documentare și comparative, pentru a surprinde complexitatea protecției copiilor în conflictele armate. Au fost analizate tratatele și instrumentele internaționale relevante, inclusiv Convenția ONU privind Drepturile Copilului, Protocoalele Opționale și Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, pentru a examina conținutul obligațiilor pozitive și negative ale statelor în raport cu protecția copilului în conflict armat.

Cercetarea a inclus examinarea jurisprudenței internaționale, în special a hotărârilor Curții Penale Internaționale, cu accent pe cauza *Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo*, care a consacrat explicit recrutarea minorilor sub 15 ani ca crimă de război. Acest demers a permis identificarea standardelor probatorii și a noțiunilor juridice interpretate evolutiv. Au fost examinate rapoarte și date furnizate de ONU, UNICEF și Human Rights Watch, care documentează impactul direct al conflictului armat asupra copiilor. Au fost analizate trei studii de caz relevante, respectiv Ucraina, Siria și Gaza, selecționate în baza criteriilor de actualitate, gravitate a fenomenului și relevanță juridică.

Metodologia cuprinde și o interpretare comparativă și critică, utilizată pentru a identifica atât convergențele, cât și lacunele dintre dreptul internațional umanitar, dreptul internațional al drepturilor omului și mecanismele de responsabilitate penală internațională. Prin această abordare integrată, cercetarea își propune nu doar să descrie cadrul normativ, ci să îl evalueze în raport cu realitățile conflictelor armate contemporane și cu provocările majore ale protecției copilului în secolul XXI.

Rezultatele cercetării.

Regimul juridic internațional de protecție a copiilor afectați de conflicte armate reprezintă un ansamblu complex de norme, principii și obligații juridice, constituite progresiv în baza evoluției dreptului internațional al drepturilor omului, a dreptului internațional umanitar și a dreptului penal internațional. Acest cadru normativ este rezultatul unui proces evolutiv de umanizare a dreptului războiului, în care copilul a fost recunoscut treptat ca subiect autonom de drept și nu doar ca parte pasivă a populației civile.

Pilonul central îl constituie Convenția ONU privind Drepturile Copilului (1989), un tratat cu valoare universală și cu cel mai mare număr de state părți din istoria dreptului internațional contemporan [2]. Importanța Convenției derivă nu doar din ratificarea aproape globală, ci și din sistematizarea drepturilor copilului într-o viziune centrată pe demnitate, egalitate și protecție specială. Articolul 38 din Convenție consacră obligația expresă a statelor de a lua toate măsurile posibile pentru a împiedica participarea directă a copiilor la ostilități, introducând astfel un principiu fundamental: copilul nu poate fi transformat în combatant.

Normele Convenției sunt consolidate de Protocolul Opțional privind implicarea copiilor în conflicte armate (2000), care ridică vârsta minimă de participare directă la ostilități la 18 ani și interzice recrutarea obligatorie a minorilor în forțele armate [3]. Acest protocol marchează o etapă decisivă în extinderea protecției juridice, consacrând principiul toleranței zero față de recrutarea militară a minorilor.

În sfera dreptului internațional umanitar, Convențiile de la Geneva din 1949 și Protocoalele adiționale din 1977 recunosc vulnerabilitatea specifică a copiilor, prevăzând obligații de tratament umanitar, protecție împotriva violenței, evacuare și reunificare familială. Protocolul I stabilește expres protecția copiilor în conflictele internaționale, iar Protocolul II reia acest principiu pentru conflictele non-internaționale, subliniind astfel universalitatea protecției.

Un alt instrument juridic fundamental este Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale (1998), prin care utilizarea copiilor sub vârsta de 15 ani în ostilități a fost calificată drept crimă de război, atât în conflictele internaționale, cât și în cele ne-internaționale [5]. Această consacrare penală a protecției marchează o schimbare de paradigmă: de la obligațiile statelor în general, la răspunderea penală individuală a comandanților militari și a liderilor de facto. Împreună, aceste instrumente creează un regim juridic integrat, în care copilul este recunoscut nu doar ca ființă vulnerabilă, ci ca titular de drepturi intangibile, chiar și în cele mai extreme circumstanțe ale conflictului armat. Forța lor constă în complementaritatea prevederilor și în convergența principiilor: protecție, demnitate, neparticipare la ostilități, repatriere, reintegrare și sancționare a abuzurilor. Totuși, deși Convenția din 1989 rămâne tratatul cu cea mai largă ratificare din lume, iar Statutul de la Roma oferă un fundament penal solid, aplicarea lor continuă să întâmpine dificultăți serioase, generate de realitățile conflictelor contemporane, de emergența actorilor non-statali și de natura fragmentată a conflictelor hibride.

Recrutarea și utilizarea copiilor în ostilități reprezintă una dintre cele mai grave forme de violare a demnității umane consacrate în dreptul internațional contemporan. Dincolo de dimensiunea etică, această practică se află la intersecția dintre dreptul internațional umanitar, drepturile omului și dreptul penal internațional, fiind expres interzisă și sancționabilă.

Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, adoptat în 1998, a introdus pentru prima dată în dreptul penal internațional un cadru normativ explicit care califică drept crimă de război „recrutarea, înrolarea sau utilizarea activă în ostilități a copiilor sub vârsta de 15 ani” [5]. Această prevedere se aplică atât în conflictele armate internaționale, cât și în cele non-internaționale, ceea ce reprezintă o extindere importantă a protecției juridice, întrucât majoritatea conflictelor moderne sunt de natură internă, asimetrică și fragmentată.

Prin incriminarea recrutării minorilor, Statutul de la Roma consacră două dimensiuni esențiale ale protecției:

(1) dimensiunea pasivă, interzicerea folosirii copiilor în atacuri, lupte sau misiuni auxiliare militarizate;

(2) dimensiunea activă, stabilirea unei obligații pozitive pentru actori statali și non-statali de a preveni, sancționa și elimina orice formă de participare militară a copiilor.

Un moment de referință în consolidarea standardelor internaționale l-a constituit cauza *Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo*, judecată de Curtea Penală Internațională în 2012. Lubanga, lider militar congolez, a devenit prima persoană condamnată pentru implicarea copiilor-soldați într-un conflict armat. Hotărârea a avut o dublă semnificație: pe de o parte, a confirmat în mod definitiv caracterul penal al recrutării minorilor, iar pe de altă parte, a introdus un precedent juridic obligatoriu, cu valoare interpretativă pentru toate instanțele internaționale ulterioare. Această cauză a demonstrat că răspunderea penală internațională nu se aplică doar comandanților statului, ci și liderilor de facto ai grupărilor armate, miliților neregulate și actorilor non-statali. Prin urmare, orice structură militară, fie oficială sau informală, poate fi trasă la răspundere pentru implicarea copiilor în conflict, indiferent de recunoașterea sa juridică internațională. În plan doctrinar, hotărârea Lubanga a transformat standardul juridic al protecției copilului în conflict armat într-un principiu consolidat al dreptului internațional cutumiar. Din acel moment, nu mai era vorba doar despre interdicție, ci despre sancțiune penală efectivă, cu valoare universală. Totuși, practica internațională demonstrează că această protecție rămâne incompletă. Există situații în care recrutarea copiilor continuă în mod sistematic, fie din cauza absenței controlului internațional, fie a colapsului instituțional al statelor afectate de

conflict. Din acest motiv, incriminarea înscrisă în Statutul de la Roma trebuie însoțită de mecanisme reale de aplicare, investigație și cooperare dintre state, organizații internaționale și jurisdicții penale.

Conflictul armat declanșat împotriva *Ucrainei* în februarie 2022 a generat una dintre cele mai dramatice crize contemporane privind protecția copiilor în context armat. Dincolo de impactul imediat al ostilităților, conflictul a provocat o ruptură brutală în viața a mii de minori, transformați peste noapte în victime ale deportărilor, separărilor familiale, traumelor psihologice și distrugerii mediului educațional. Un element de o gravitate juridică aparte îl constituie deportarea forțată a copiilor ucraineni către Federația Rusă sau în teritoriile ocupate. Conform datelor oficiale prezentate în cadrul Adunării Generale a ONU, peste 19.000 de copii au fost transferați ilegal de pe teritoriul suveran al Ucrainei, fără consimțământ parental și în afara oricărui cadru legal internațional [6]. Această practică reprezintă o violare directă a Convenției de la Geneva, a Convenției ONU privind Drepturile Copilului și a normelor fundamentale ale dreptului internațional umanitar. Un alt element alarmant îl constituie atacurile sistematice asupra infrastructurii educaționale, inclusiv școli, grădinițe, biblioteci și centre de formare. Nu este vorba despre incidente izolate, ci despre o strategie militară ce are ca efect paralizarea accesului la educație, care este unul dintre drepturile fundamentale ale copilului. În numeroase cazuri, școlile au fost transformate fie în ținte militare, fie în adăposturi improvizate, pierzându-și astfel funcția educațională. Coroborând aceste fapte, devine clar că minorii din Ucraina nu doar că au fost expuși consecințelor directe ale conflictului armat, ci au devenit obiective strategice într-un proces de inginerie identitară și demografic

Conflictul armat din *Siria*, început în 2011 și transformat în unul dintre cele mai devastatoare războaie ale secolului XXI, reprezintă un caz emblematic al instrumentalizării copiilor în logica violenței politice, religioase și militare. În lipsa unui stat funcțional și pe fondul fragmentării teritoriale, copiii au devenit una dintre cele mai vulnerabile categorii expuse recrutării, manipulării și exploatării sistematice. În numeroase regiuni aflate sub controlul grupărilor armate, minorii au fost înrolați ca luptători, fie direct prin coerciție, fie prin mecanisme de radicalizare graduală. Majoritatea provin din medii sărace, din familii destrămate sau din tabere de refugiați, ceea ce i-a făcut susceptibili la promisiuni de protecție, sens existențial sau recompense materiale. Copiii au fost trimiși pe linia frontului, folosiți pentru transport de muniții, spionaj sau misiuni sinucigașe – în totală contradicție cu prevederile dreptului internațional umanitar și ale Convenției ONU privind Drepturile Copilului [4]. Pe lângă rolul militar direct, conflictul sirian a transformat copiii în instrumente de propagandă, într-o manieră fără precedent. Grupări extremiste, precum ISIS sau Frontul al-Nusra au exploatat prezența minorilor în materiale video, prezentându-i ca executori ai prizonierilor, promotori ai ideologiei radicale sau simboluri ale „viitorului statului islamic”. Această manipulare intensivă a copilului, ca simbol și agent de legitimare, arată o mutație perversă a conflictului armat, în care copilul nu mai este doar victimă, ci și vector de mesaj propagandistic. Totodată, Siria a devenit un spațiu intens al exploatării economice și sexuale, copiii fiind victime ale traficului de persoane, vânduți peste granițe, forțați în muncă agricolă, căsătorii timpurii, rețele criminale sau forme degradante de supraviețuire. Conflictul a distrus mecanismele tradiționale de protecție familială și comunitară, lăsând copiii expuși formelor extreme de abuz, deoarece utilizarea propagandistică și traficul de copii reprezintă violări grave ale dreptului internațional umanitar, dar și ale dreptului internațional penal. Ele pot constitui crime de război și crime împotriva umanității, întrucât implică violență sistemică, exploatare și încălcarea identității de minor. Cazul Siriei ilustrează perfect o realitate tulburătoare: acolo unde statul încetează să existe, dreptul nu dispare, ci devine imposibil de aplicat. Copiii rămân cu drepturile intacte, dar fără protecția lor efectivă.

Situația copiilor din *Fâșia Gaza* rămâne una dintre cele mai dramatice expresii ale suferinței copilului în conflict armat contemporan. Aflată sub blocadă prelungită, supusă unor cicluri repetate de bombardamente și confruntări armate, Gaza reprezintă un spațiu în care copilăria a devenit o experiență fragmentată, ruptă de normalitate și marcată profund de violență structurală. Unul dintre cele mai acute efecte ale conflictului este foametea generalizată, determinată nu doar de distrugerea terenurilor agricole și a lanțurilor de aprovizionare, ci și de restricțiile deliberate impuse accesului la hrană, apă potabilă și asistență umanitară. Copiii sunt cei mai vulnerabili în fața malnutriției, ceea ce duce la întârziere în creștere, deficiențe cognitive, vulnerabilitate imunologică și mortalitate infantilă crescută [7]. În astfel de condiții, simplul act de supraviețuire devine o cursă biologică împotriva timpului. La fel de gravă este dimensiunea traumei psihologice, care în Gaza atinge proporții fără precedent. Studiile recente indică faptul că majoritatea copiilor de aici au fost martori ai bombardamentelor, ai morții sau rănirii membrilor familiei, ori au trăit perioade îndelungate în adăposturi improvizate. Frica, nesiguranța constantă, tulburările de somn și regresia emoțională nu mai sunt fenomene izolate, ci realități psihosociale generalizate. Zeci de mii de copii trăiesc o formă de traumă continuă, fără posibilitatea recuperării. În același timp, distrugerea sistematică a infrastructurii educaționale, precum școli, centre comunitare, biblioteci și spații de învățare reprezintă o lovitură directă asupra dreptului la educație și asupra dezvoltării pe termen lung. Multe școli au fost bombardate, transformate în ruine sau utilizate ca adăposturi pentru civili, ceea ce a suspendat aproape integral procesul educațional. Această ruptură afectează identitatea, capacitățile cognitive și șansele unei generații întregi de copii de a reconstrui o societate funcțională. Situația din Gaza ridică probleme critice privind încălcarea dreptului internațional umanitar, în special a principiilor proporționalității, protecției civililor și accesului la ajutor umanitar. Lipsa protecției efective face ca minorii să fie expuși nu doar traumei imediate, ci și unei forme de violență structurală continuă. Gaza devine astfel un exemplu tragic al modului în care conflictul armat poate distruge nu doar vieți, ci și viitorul însuși al unei comunități.

Protecția copiilor în situații de conflict armat reprezintă unul dintre cele mai sensibile și prioritare domenii de acțiune ale *Organizației Națiunilor Unite*. În fața creșterii numărului de copii uciși, răniți, recrutați sau abuzați în contexte militare, ONU a dezvoltat un set coerent de instrumente instituționale și juridice menite să identifice, monitorizeze și descurajeze abuzurile. Punctul central al acestui efort este Agenda pentru Copii și Conflicte Armate, consolidată la nivelul Consiliului de Securitate al ONU. Începând cu Rezoluția 1261 (1999), Consiliul de Securitate a recunoscut oficial gravitatea specifică a încălcărilor drepturilor copiilor în timpul conflictului armat, iar în anul 2005, prin Rezoluția 1612, a stabilit un cadru operațional dedicat prevenirii abuzurilor, documentării acestora și asigurării responsabilității actorilor implicați [8]. Această rezoluție consacră șase categorii majore de încălcări grave, care atrag atenția mecanismelor internaționale de protecție și pot conduce la sancțiuni:

- uciderea și mutilarea copiilor – considerată o violare absolută a DIU și un indicator al brutalității conflictului;
- recrutarea și utilizarea copiilor-soldați – una dintre cele mai condamnate practici, în mod repetat calificată drept crimă de război;
- violurile și alte forme de violență sexuală contra minorilor – utilizate adesea ca armă de război;
- răpirea de copii – atât cu scop militar, cât și ca formă de presiune politică sau teroristă;

- atacurile deliberate asupra școlilor și spitalelor – afectează direct educația, sănătatea și continuitatea vieții civile;
- obstrucționarea accesului la asistență umanitară – generând foamete, traume psihice și colapsul serviciilor sociale.

Prin identificarea acestor categorii, Consiliul de Securitate a stabilit un standard universal: orice actor armat statal sau non-statal, care comite oricare dintre aceste acte poate fi înscris pe lista ONU a violatorilor drepturilor copiilor, ceea ce atrage presiune diplomatică, sancțiuni sau proceduri de investigare internațională. Un element esențial al arhitecturii de protecție îl constituie Mecanismul de Monitorizare și Raportare (Monitoring and Reporting Mechanism – MRM), creat special pentru a colecta date, documenta violențele și transmite rapoarte periodice către Secretarul General al ONU. Acest mecanism implică participarea coordonată a agențiilor ONU, ONG-urilor internaționale, structurilor locale și reprezentanților statelor afectate. Importanța MRM constă în faptul că el nu doar constată și arhivează abuzuri, ci pune în mișcare procesul de responsabilizare internațională, prin sesizarea organismelor judiciare, a Consiliului de Securitate sau a Curții Penale Internaționale. Totodată, rapoartele sale stau la baza negocierii planurilor de acțiune între ONU și părțile aflate în conflict, având ca scop încetarea recrutării minorilor, demobilizarea copiilor-soldați, protecția școlilor și facilitarea accesului ajutorului umanitar. Acest mecanism ONU confirmă o realitate juridică esențială: protecția copiilor în timpul conflictului armat nu este o chestiune de opțiune politică, ci un imperativ legal internațional, iar violarea acestor norme poate atrage consecințe juridice grave la nivel global.

Concluzii. Analiza protecției internaționale a copiilor în conflictele armate ne arată o contradicție dureroasă între litera dreptului și realitate. Avem astăzi un cadru juridic extins și coerent, construit din tratate, protocoale, rezoluții și hotărâri internaționale, care recunosc fără echivoc faptul că minoriitrebuie protejați în orice circumstanță. În teorie, drepturile copilului sunt clare, ferme și necondiționate. În practică însă, copilul continuă să fie cel mai expus actor din zonele de conflict: recrutat, deportat, traumatizat, înfometat, separat de familie, lipsit de educație și, adesea, de identitate.

Conflictul armat nu afectează doar corpul copilului, ci și mintea lui, viitorul lui, felul în care va privi lumea și locul său în ea, deoarece ceea ce se distruge nu este doar prezentul lor, ci o întreagă generație. Pentru ca protecția copilului să fie efectivă și nu doar declarativă, este necesar de mai mult decât tratate, dar totodată, de mecanisme reale de tragere la răspundere, de instituții care să acționeze prompt, de voință politică internațională și de presiune constantă asupra celor care folosesc copilul ca armă, scut, trofeu sau pretext. Curtea Penală Internațională trebuie să devină un instrument activ, nu doar simbolic, iar statele care permit, sprijină sau tolerează recrutarea minorilor trebuie să fie izolate în plan juridic și diplomatic. Îndepărtarea copilului de violența armelor nu înseamnă că actul protecției s-a încheiat, ci că abia atunci începe responsabilitatea de a-i reînnoi viața, echilibrul și demnitatea. Recuperarea psihologică, reintegrarea socială, reîntregirea familială și accesul la educație sunt părți esențiale ale justiției, chiar dacă nu se încadrează întotdeauna în definițiile juridice ale reparației. Un copil salvat, dar abandonat, nu este un copil protejat.

Este nevoie și de o schimbare de mentalitate: copilul nu trebuie văzut doar ca victimă, ci și ca purtător legitim de drepturi. El nu aparține statului, armatei, ideologiei sau teritoriului: copilul aparține umanității. Iar umanitatea, dacă se respectă pe sine, are obligația de a-l apăra, indiferent de frontiere, religie, etnie sau context politic.

Considerăm că protecția copiilor în timpul conflictelor armate reprezintă, în esență, un veritabil

test al civilizației contemporane. Oricât am invoca dreptul internațional, pacea, justiția sau demnitatea umană, toate devin fragile și abstracte dacă, în același timp, copilul rămâne expus violenței armate, nesiguranței și traumelor care îi marchează întreaga existență. Un sistem juridic care nu protejează

cel mai vulnerabil membru al societății riscă să devină o construcție formală, lipsită de substanță. O pace care nu se reflectă în siguranța copilului rămâne o noțiune abstractă, lipsită de conținut moral. Iar o lume care asistă pasiv la suferința copiilor în război nu își mai poate invoca neputința. Dincolo de norme și tratate, protecția copilului este expresia fundamentală a umanității. Protejarea copiilor în timpul conflictelor armate nu reprezintă doar o obligație consacrată în tratate internaționale, ci o datorie fundamentală morală, juridică și profund umană. Ea constituie linia invizibilă, dar esențială, pe care nicio societate ce aspiră la statutul de civilizație nu ar trebui să o depășească. Atunci când un copil este transformat în victimă a războiului, nu doar normele dreptului internațional sunt încălcate, ci este afectată însăși esența umanității.

Referințe bibliografice

1. Brett, R. & Specht, I. (2003). *Young Soldiers: Why They Choose to Fight*. Boulder: Lynne Rienner. [on-line] [accesat 20.03.2025]. Disponibil: https://www.rienner.com/title/Young_Soldiers_Why_They_Choose_to_Fight
2. CRC (1989). *Convention on the Rights of the Child*. United Nations. [on-line] [accesat 05.03.2025]. Disponibil: https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child
3. CRC (2000). *Optional Protocol on the Involvement of Children in Armed Conflict*. [on-line] [accesat 25.03.2025]. Disponibil: https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/opac-children-armed-conflict
4. HRW (2020). *Syria: Children Used in Battle*. Human Rights Watch. [on-line] [accesat 01.02.2025]. Disponibil: https://www.hrw.org/news/2020/04/15/syria-children-used-battle
5. ICC (2012). *Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo*, ICC-01/04-01/06. [on-line] [accesat 06.03.2025]. Disponibil: https://www.icc-cpi.int/court-record/icc-01-04-01-06
6. UNGA (2023). *Report on Child Deportations from Occupied Ukraine*. [on-line] [accesat 20.03.2025]. Disponibil: https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N23/123/45/PDF/N2312345.pdf
7. UNICEF (2024). *Children and Armed Conflict Report*. [on-line] [accesat 25.03.2025]. Disponibil: https://www.unicef.org/reports/children-and-armed-conflict
8. UNSC (2005). *United Nations Security Council Resolution 1612 (Children and Armed Conflict)*. [on-line] [accesat 09.02.2025]. Disponibil: https://undocs.org/S/RES/1612(2005)